

**Пропозиції**  
**до проекту Закону України**  
**«Про внесення змін до статті 184 Кодексу України про адміністративні**  
**правопорушення щодо усунення законодавчого недоліку (прогалини)**  
**відносно адміністративної відповідальності батьків або осіб, які їх**  
**замінюють, за ухилення від виконання передбачених законодавством**  
**обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та**  
**виховання малолітніх дітей»**  
*(реєстр. № 9390 від 15.06.2023 р.)\**

Законопроект розроблено з метою «вирішення проблеми законодавчих підстав притягнення батьків або осіб, які їх замінюють, до адміністративної відповідальності за ухилення ними від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання дітей у віці до 14 років».

Зважаючи на необхідність удосконалення законодавства, яке регулює питання притягнення до адміністративної відповідальності, вважаємо за необхідне зазначити таке.

1. Частиною третьою статті 51 Конституції України передбачено, що, зокрема, дитинство охороняється державою.

При цьому частина перша статті 12 Закону України «Про охорону дитинства» передбачає, що виховання в сім'ї є першоосновою розвитку особистості дитини. На кожного з батьків покладається однакова відповідальність за виховання, навчання і розвиток *дитини*. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право і зобов'язані виховувати дитину, піклуватися про її здоров'я, фізичний, духовний і моральний розвиток, навчання, створювати належні умови для розвитку її природних здібностей, поважати гідність *дитини*, готувати її до самостійного життя та праці.

Дитиною є особа до досягнення нею повноліття (частина перша статті 6 Сімейного кодексу України). При цьому законодавство диференціює малолітніх та неповнолітніх дітей. Так, малолітньою вважається дитина до досягнення нею чотирнадцяти років. Неповнолітньою вважається дитина у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років (частина 2 статті 6 Сімейного кодексу України). Тобто поняття «малолітній» та «неповнолітній» за змістом не є тотожними.

Водночас частина перша статті 184 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), яка хоч і називається «Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей», фактично передбачає відповідальність за ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання саме *неповнолітніх дітей* (тобто дітей від чотирнадцяти до вісімнадцяти років).

Інші норми КУпАП та інших законодавчих актів не передбачають відповідальності за аналогічні діяння щодо малолітніх (тобто дітей до чотирнадцяти років).

У зв'язку з цим, виникла прогалина в законодавстві щодо притягнення до адміністративної відповідальності за ухилення батьків або осіб, які їх замінюють, від виконання передбачених законодавством обов'язків щодо забезпечення необхідних умов життя, навчання та виховання малолітніх дітей.

Однак формулювання «навчання та виховання малолітніх та (або) неповнолітніх дітей», запропоноване у законопроекті, нагромаджує статтю додатковими лексичними конструкціями та ускладнює розуміння норми. Поняття «неповнолітні» та «малолітні» діти фактично охоплюються терміном «діти» в розумінні частини 1 статті 6 Сімейного кодексу України.

Звертаємо увагу, що Кримінальний кодекс України, зокрема стаття 166, якою передбачено відповідальність за злісне невиконання батьками своїх обов'язків, оперує саме терміном «діти».

2. Пункт 1 розділу II «Прикінцеві положення» законопроекту потребує конкретизації в частині визначення строку набрання законом чинності шляхом встановлення відповідного проміжку часу між оприлюдненням закону та набранням ним чинності.

У Доповіді Венеціанської комісії № 512/2009 «Про верховенство права» (the Rule of Law) та Дослідженні Європейської Комісії «За демократію через право» (Венеційська Комісія) під назвою «Мірило правовладдя» («Rule of law checklist») складовими вимоги «передбачуваності» закону є проголошення закону ще до його імплементації.

Конституційний Суд України у Рішенні від 15 квітня 2020 року № 2-р(П)/2020 відзначив, що у контексті принципу верховенства права важливим є встановлення при внесенні змін до законодавства розумного часового проміжку між офіційним оприлюдненням закону і набранням ним чинності.

3. Пункт 2 розділу II «Прикінцеві положення» законопроекту потребує конкретизації в частині доручення Кабінету Міністрів України та іншим центральним органам виконавчої влади привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом (частина 8 статті 90 Регламенту Верховної Ради України).

*Дослідницька служба  
Верховної Ради України*

*\*Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*